

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 161/2017-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. marca 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Magdolenom, Farská 28, Nitra, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 26 CoZm 55/2016 z 31. augusta 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 26 CoZm 55/2016 z 31. augusta 2016 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 29 CbZm/13/2012 zo 4. mája 2015 pripustil, aby z konania o zaplatenie zmenkovej sumy 330 000 € vystúpil žalobca [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) a na jeho miesto nastúpila spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „spoločnosť“), a to na základe jeho návrhu na zmenu účastníkov na strane žalobcu z 29. januára 2014 podľa § 92 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), pretože došlo k prevodu práv zo zmenky a novým majiteľom zmenky sa stala táto spoločnosť, ktorá so vstupom do tohto konania neskôr aj súhlasila. Proti tomuto uzneseniu podali sťažovateľ (žalovaný v 1. rade) a tiež žalovaný v 2. rade odvolanie, v ktorom uviedli, že súhlas so vstupom do konania bol daný až po 10 mesiacoch od právoplatnosti uznesenia, t. j. návrh mal byť zamietnutý, keďže v rámci určenia sudcovskej lehoty bola spoločnosť poučená o následkoch nedodržania lehoty a z odôvodnenia nevyplýva, na základe akých ospravedlniteľných dôvodov bolo spoločnosti odpustené zmeškanie sudcovskej lehoty na vyjadrenie jej súhlasu s prístupom do konania. Sťažovateľ ďalej v odvolaní poukázal na to, že *„nedodržanie sudcovskej lehoty musí mať pre toho, komu je určená na vykonanie úkonu, nepriaznivé procesné dôsledky“*.

3. Krajský súd na základe sťažovateľom podaného odvolania uznesením z 31. augusta 2016 uznesenie okresného súdu zo 4. mája 2014 potvrdil, čím poskytol ochranu spoločnosti (ktorá ani nebola účastníkom konania) na úkor sťažovateľa, v dôsledku čoho došlo k zjavnému porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

4. Sťažovateľ s poukazom na § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku zastáva názor, že v danej veci nemohol podať odvolanie a ani iné právne prostriedky nápravy. Krajský súd vo svojom uznesení nereaguje ani na odvolacie námietky sťažovateľa, toto rozhodnutie je teda svojvoľné a arbitrárne a obsahuje výhradne argumentáciu neaplikovateľnú na relevantný skutkový stav.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví, že uznesením krajského súdu boli porušené základné práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okrem toho žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení

sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

10. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

11. V súvislosti s v bode 4 uvedenou argumentáciou sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sa s uvedeným názorom sťažovateľa nestotožňuje. Ústavný súd štandardne vychádza z názoru, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický

c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Ústavný súd vo svojej judikatúre taktiež opakovane vyslovuje, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami, ktoré boli a sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku, Civilnom sporovom poriadku, prípadne v Trestnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

13. V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej právoplatne skončilo. Z princípu subsidiarity totiž vyplýva, že sťažnosť možno zásadne prerokovať a rozhodnúť o nej až po tom, ako napadnuté konanie bude skončené. V zmysle uvedeného v konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania sťažnosti ústavným súdom stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010).

14. Podstatou sťažovateľových námietok je jeho nesúhlas s pripustením vstupu (zmenou) účastníka konania na strane žalobcu a aplikáciou § 92 ods. 2 a 3 OSP, čím došlo podľa neho k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a rovnosti účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. K zásahu do sťažovateľovho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru malo dôjsť aj tým, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu je aj arbitrárne.

15. Všetky námietky sťažovateľa v posudzovanej veci teda smerujú proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorým bolo potvrdené procesné rozhodnutie prvostupňového súdu, ktorým pripustil, aby z konania vystúpil pôvodný žalobca a na jeho miesto nastúpila iná právnická osoba. Podľa názoru ústavného súdu v aktuálnom procesnom štádiu konania pred všeobecnými súdmi neprichádza pri rešpektovaní čl. 127 ods. 1 ústavy do úvahy uplatnenie právomoci ústavného súdu, keďže vo veci žaloby o zaplatenie zmenkovej sumy sťažovateľ ako účastník konania na strane žalovaných (strana v spore) bude v ďalšom priebehu konania disponovať účinnými právnymi prostriedkami na ochranu svojich práv. Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

16. Ústavný súd v tejto súvislosti predovšetkým pripomína, že jeho úlohou nie je pôsobiť ako tzv. štvrtá inštancia súdnictva a poskytovať ochranu pred skutkovými a/alebo právnymi omylmi všeobecných súdov. Výklad a aplikácia zákonov (v danom prípade Občianskeho súdneho poriadku, resp. Civilného sporového poriadku) patrí do právomoci všeobecných súdov a pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať.

17. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v napadnutom rozhodnutí zrozumiteľne vysvetlil predpoklady aplikácie § 92 ods. 2 a 3 OSP posúdiac, že v danom prípade boli tieto predpoklady naplnené. Jeho výklad práva, že sudcovská lehota nie je lehotou s prekluzívnou

povahou, aj v súvislosti s jeho konkrétnymi závermi, že na rozhodnutie o pripustení zmeny účastníka na strane žalobcu boli splnené všetky zákonné podmienky (pozri bližšie body 13 a 14 na s. 4 a 5 uznesenia krajského súdu), je ústavne udržateľný. Tento procesný postup krajského súdu vyúsťujúci v jeho procesnom rozhodnutí v žiadnom prípade nemožno označiť za popierajúci obsah sťažovateľom označených práv, hoci sťažovateľ s ním nesúhlasí. Navyše, ústavný súd si všimol, že žalovaný v 2. rade v odvolaní (pozri bod 3 uznesenia krajského súdu) namietal aj aktívnu legitimáciu pôvodného žalobcu a žiadal konanie zastaviť a krajský súd mu k tejto požiadavke nedal žiadnu, resp. primeranú odpoveď. Obaja žalovaní účastníci tak môžu tieto otázky (aj aktívnej legitimácie pôvodného, resp. aj nového žalobcu po rozhodnutí krajského súdu) stále namietat ešte pred všeobecnými súdmi v konaní vo veci samej, ktoré stále prebieha a nie je ešte právoplatne skončené.

18. Ústavný súd takisto nepovažuje za dôvodnú výhradu sťažovateľa týkajúcu sa nedostatočnosti (arbitrárnosti) odôvodnenia uznesenia krajského súdu a vyhodnocujúc dopady napadnutého rozhodnutia na procesné postavenie sťažovateľa pripomína, že ním nedošlo k žiadnej zmene procesného postavenia sťažovateľa a vo vzťahu k ostatným účastníkom konania mu neboli odňaté ani jeho procesné práva a v ďalšom konaní bude mať sťažovateľ dostatočný priestor prednášať argumenty a produkovať dôkazy, a tak efektívne obhajovať svoje práva. Uvedené nesignalizuje porušenie princípov týkajúcich sa organizácie a zloženia súdu, vedenia konania, rovnosti zbraní, kontradiktórnosti konania, práva byť prítomný na pojednávaní či iných požiadaviek spravodlivého procesu vyplývajúcich z obsahu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 31. augusta 2016 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie, ako aj pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

20. Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2017